

27. Иноземцев В. Л. Возвращение Европы. В авангарде процесса: социальная политика в ЕС / В. Л. Иноземцев // Мировая экономика и международные отношения. - 2002. - № 2. - С. 3-14.

28. Исаченко Т. М. Социальная политика Европейского Союза: опыт развития / Т. М. Исаченко // Труд за рубежом. - 1999. - № 1. - С. 84-96.

29. Ковальова О. Інтеграційні стратегії країн Центральної і Східної Європи на сучасному етапі розширення Євросоюзу / О. Ковальова // Розширення ЄС. - 2003. - № 1. - С. 20-44.

30. Немиря Г. Європейський Союз і Україна: старі партнери - нові сусіди / Г. Немиря // Розширення ЄС. - 2003. - № 1. - С. 1-19.

31. Кашкин С. Ю. Право Европейского Союза / С. Ю. Кашкин. - М. : Юрист, 2004. - 925 с.

O. Barkalova

HUNGARY'S INTEGRATION TO EUROPEAN UNION IN A DOMESTIC AND FOREIGN HISTORIOGRAPHY

The complex of the historiography in a field Hungary's political and economical integration into EU is analyzed in the given article. Authors conception in a partition of historiography is also presented. The scientific works, which consider theoretical backgrounds of the EU functioning, main factors of the Hungary's eurointegration, fulfillment the EU criteria are also analyzed by the author.

Key words: historiography, eurointegration, Hungary, European Union, conception.

© О. Баркалова

Надійшла до редакції 10.01.2011

УДК 94 (477):354.31

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МВС УКРАЇНИ В БОРОТЬБІ З НЕЗАКОННОЮ ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ, ЗЛОЧИНАМИ ПРОТИ СУСПІЛЬНОЇ МОРАЛІ (1990–2000-ні роки)

ЄВГЕН ЗОЗУЛЯ,

кандидат історичних наук, доцент, учений секретар вченої ради Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка

У статті розглянуто окремі питання діяльності МВС України в розвитку міжнародного співробітництва з правоохоронними структурами інших країн, урядовими й неурядовими організаціями у сфері протидії торгівлі людьми. Проаналізовано формування нормативно-правової бази, особливості розвитку форм і методів діяльності спецпідрозділів МВС України в боротьбі із цим видом транснаціональної злочинності; сформульовано висновки щодо комплексних, науково обґрунтованих і зорієнтованих на сучасність заходів протидії цьому виду злочинності.

Ключові слова: протидія торгівлі людьми, міжнародне співробітництво, транснаціональна злочинність, МВС України, правоохоронні органи.

Постановка проблеми. Останнім часом усе більшої гостроти та актуальності для України, як і для багатьох інших країн світу, набули проблеми протидії торгівлі людьми, що привертає увагу громадськості до діяльності правоохоронних органів у цьому напрямку.

За своєю природою торгівля людьми майже в усіх випадках має транснаціональний кримінальноорганізований характер, оскільки в процесі її здійснення до неї долучаються представники злочинного світу різних країн, а потерпілих від цих злочинів можуть переміщувати через значну кількість державних кордонів.

Отже, актуальним є наукове дослідження напрямків та форм міжнародного співробітництва в боротьбі із цим явищем, участі представників правоохоронних органів України в проведенні міжнародних операцій, спрямованих на протидію торгівлі людьми.

Останні дослідження і публікації. Проблему протидії торгівлі людьми активно досліджували К. Б. Левченко, А. В. Орлеан, Б. В. Лизогуб та інші. Питання кримінальної відповідальності за торгівлю людьми розглянуто в роботах Н. О. Гуторової, С. Ф. Денисова, Т. А. Денисової, Ю. А. Кармазіна, В. А. Козака, В. М. Ку-

ца, А. М. Орлеана, В. І. Осадчого, В. П. Панова, І. В. Пшенничного, М. І. Хавронюка.

Аналізуючи стан вивчення цієї проблеми в сучасній історико-правовій науці, необхідно зазначити, що, як свідчить історія, проблема торгівлі людьми має глибоке коріння й суспільство на різних етапах свого розвитку по-різному ставилося до неї. Але лише на початку ХХ століття розпочинається міждержавна робота, у рамках якої світове співтовариство розглядає торгівлю людьми як проблему боротьби зі злочинністю.

Водночас незавершеним залишається аналіз діяльності органів внутрішніх справ у формуванні нормативно-правової бази розвитку міжнародного співробітництва та організаційних аспектів їх діяльності в протидії торгівлі людьми.

Метою роботи є аналіз міжнародно-правового співробітництва, напрямків удосконалення нормативно-правової бази, розвитку форм і методів діяльності спецпідрозділів МВС України в протидії торгівлі людьми в зазначений історичний період.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі торгівля людьми - одна з найскладніших проблем, що давно вийшла за межі окремих держав і посідає одне із чільних місць у сфері міжнародної злочинності. Згідно з даними ООН, за рівнем прибутків (від 8 до 12 млрд дол. США щороку) цей злочинний бізнес посідає третє місце після торгівлі наркотиками й зброєю.

Правоохоронні органи нашої держави зіткнулися із цим новим видом транснаціональної організованої злочинності вже на початку 1990-х років - майже одразу після набуття Україною незалежності. Головними передумовами поширення цього найнебезпечнішого виду транснаціональної злочинності стали недосконале правове поле, соціальна та економічна нестабільність, відсутність нормативно-правової бази, механізмів, методи й досвіду протидії цьому виду злочинів.

Зважаючи на це, з урахуванням транснаціонального характеру злочинів у цій сфері основні зусилля новонародженої держави були зосереджені на формуванні відповідних міждержавних угод та комплексних заходів організаційного, правового, соціально-економічного, інформаційного та іншого характеру щодо боротьби з торгівлею людьми, без чого ефективна протидія цьому виду міжнародної злочинності та реабілітація потерпілих від неї не могли бути реалізованими.

Одним із перших реальних кроків на шляху протидії міжнародній торгівлі людьми на теренах новонародженої держави стало створення 15 червня 1999 р., за ініціативою українського омбудсмана, Національної координаційної ради щодо запобігання торгівлі людьми при Уповноваженому з прав людини. Її було створено з метою об'єднання зусиль усіх зацікавлених сторін для вжиття заходів щодо запобігання поширенню цього ганебного злочину на теренах України та Європи. Активну підтримку у створенні цієї ради надали міжнародні організації: представництво Міжнародної організації міграції в Україні, Місія Організації з безпеки та співробітництва в Європі в Україні, а також Бюро демократичних інституцій та прав людини. Зокрема, було започатковано тристоронній проект підтримки діяльності Координаційної ради при Уповноваженому з прав людини. До складу членів Ради, крім міжнародних організацій, увійшли також представники міністерств та відомств України, компетенція яких надає можливість уживати заходів щодо боротьби з торгівлею людьми, зокрема це Міністерство внутрішніх справ, Національне центральне бюро Інтерполу МВС України, Міністерство закордонних прав, Міністерство праці та соціальної політики, Державний

комітет у справах охорони Державного кордону України, тодішнє Міністерство у справах сім'ї та молоді та інші, а також представники неурядових правозахисних організацій, що опікуються питаннями запобігання торгівлі жінками, зокрема "Ла Страда-Україна". Слід зазначити, що створення на національному рівні координувального органу з питань запобігання торгівлі людьми виявилось першою такою спробою на теренах Європи.

Важливим чинником міжнародного співробітництва є підписання державою Україна спільно з іншими 124 країнами в грудні 2000 року в м. Палермо (Італія) Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності та Протоколу про запобігання торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми й припинення її, покарання за неї, що її доповнює. 4 лютого 2004 року Верховна Рада України ратифікувала ці міжнародні документи, а держава Україна взяла на себе відповідальність щодо імплементації її положень [2].

На підставі цього Міністерство внутрішніх справ України розробило проект Закону України "Про внесення змін до статей 149 (торгівля людьми або інша незаконна угода щодо передачі людини) та 303 (проституція або примушування чи втягнення до заняття проституцією) КК України", яким було передбачено кримінальну відповідальність за вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання особи шляхом насильства чи погрози його застосування, знищення чи пошкодження майна, викрадення, обману, зловживання довірою, зловживання владою чи своїм службовим становищем, або уразливим станом особи, а також інших форм примушування, вчинених з метою експлуатації. До того ж пропонувалося декриміналізувати відповідальність за систематичне заняття проституцією, виключивши частину першу статті 303 КК України. Цю законодавчу ініціативу МВС України було реалізовано. Верховна Рада України Законом "Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо вдосконалення відповідальності за торгівлю людьми та втягнення в заняття проституцією" статтю 149 та 303 Кримінального кодексу виклала в новій редакції (Закон набув чинності 10 лютого 2006 року). Формулювання цих статей відповідає міжнародним стандартам дотримання прав жертв торгівлі людьми та передбачає адекватне, більш суворе покарання за вчинення цих злочинів.

Утім, необхідно зважити на те, що серйозну та більш системну боротьбу із цими видами злочинів в Україні розпочато тільки з 2001 року. Підтвердженням цього став Указ Президента України від 18.02.2002 № 143 "Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян", яким було визначено, що боротьба з торгівлею людьми є одним із пріоритетних напрямків діяльності правоохоронних органів України [2]. Також Постановою Кабінету Міністрів України від 5 червня 2002 року № 766 було затверджено Комплексну програму протидії торгівлі людьми на 2002-2005 роки [3]. Головна мета цієї програми - розвиток механізмів запобігання торгівлі людьми, кримінального переслідування осіб, причетних до цього виду злочину, захисту та реінтеграції потерпілих. Із метою міжвідомчої координації здійснення заходів, визначених Комплексною програмою, було утворено Міжвідомчу координаційну раду з питань протидії торгівлі людьми, яка є постійнодіючим консультативно-дорадчим органом при Кабінеті Міністрів України.

Логічним продовженням дій українського уряду стала Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 р. № 410, якою було затверджено Державну про-

граму протидії торгівлі людьми на період до 2010 року. Нею передбачене більш широке коло напрямків діяльності державних структур у цьому питанні [4].

Протидія торгівлі людьми на національному рівні - це комплексна проблема, до вирішення якої сьогодні залучені працівники багатьох міністерств та відомств. Основне навантаження щодо боротьби із цим видом транснаціональної злочинності нарівні з СБУ, МЗС, Мін'юстом, Держкомнаціміграції та Адміністрацією Держприкордонслужби взяло на себе МВС України.

Із цією метою в 2000 році в структурі Департаменту карного розшуку МВС України та в обласних управліннях внутрішніх справ створюються спеціалізовані підрозділи боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми. Із часу створення в карному розшуці МВС України та в обласних управліннях органів внутрішніх справ спеціалізованих підрозділів боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, провідну роль у протидії цьому виду злочину відведено саме цим структурам.

У серпні 2005 року в структурі Міністерства внутрішніх справ України було створено Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, що зумовило певні позитивні зрушення в боротьбі із цим злочинним явищем. Основні зусилля Департаменту спрямовані на організаційне та практичне забезпечення виконання завдань із протидії торгівлі людьми, незаконній міграції, злочинам у сфері суспільної моралі, а також запобігання їм [5, с. 1]. Через відповідні управління та відділи в ГУМВС, УМВС України в областях Департамент забезпечив проведення оперативно-розшукової діяльності щодо виявлення міжрегіональних (транснаціональних) злочинних груп, які діють у сферах торгівлі людьми, незаконної міграції та порушують суспільну мораль. У липні 2010 року його було перейменовано в Департамент боротьби з кіберзлочинністю і торгівлею людьми.

У сучасних умовах основні зусилля на шляху успішної протидії незаконному міжнародному трафіку зосереджені на практичній взаємодії МВС України з міжнародними правоохоронними організаціями, правоохоронними органами країн вивозу, транзиту та, насамперед, із основними країнами призначення: Турецькою Республікою, Російською Федерацією, Республікою Польща, Чеською Республікою, ФРН та Державою Ізраїль, - яка полягає в проведенні спільних оперативних розробок транснаціональних злочинних угруповань, що спеціалізуються на торгівлі людьми, обміні оперативною інформацією, а також на організації та проведенні спільних заходів щодо реалізації ефективних механізмів захисту потерпілих і свідків у кримінальних справах зазначеної категорії. Це одразу дало свої позитивні результати.

Одним із нових напрямків роботи в боротьбі із цим явищем є участь представників правоохоронних органів України у проведенні міжнародних операцій, спрямованих на протидію торгівлі людьми. Так, у 2002-2003 роках представники МВС України взяли участь у проведенні спільної для держав Східної та Західної Європи міжнародної операції "Соняшник", яка проводилася під егідою Європолу з метою перекриття каналів вивезення з України до Італії жінок для їх подальшої сексуальної експлуатації. Прикладом ефективною взаємодії спеціалізованих підрозділів МВС України з європейськими правоохоронними структурами в цьому напрямку стала їх участь у проведенні міжнародних операцій "Міраж" та "Міраж-2003", організованих за ініціативою Регіонального центру Ініціативи співробітництва в Південно-Східній Європі (SECI) у боротьбі з трансграничною злочинні-

стю й Організації за демократію та економічний розвиток - ГУАМ (операції "Химера", "Перехват"), які проводилися з метою боротьби з торгівлею людьми й нелегальною міграцією на території країн Південно-Східного регіону Європи та запобігання їм.

Аналогічну міжнародну операцію під умовною назвою "Міраж-2004" було проведено в період з 26 травня до 6 червня 2004 року спільно з правоохоронними органами країн Південно-Східного регіону Європи. У проведенні операції взяли участь правоохоронні органи країн-учасниць SECI (Албанії, Боснії та Герцеговини, Болгарії, Греції, Македонії, Молдови, Румунії, Сербії та Чорногорії, Словенії, Хорватії, Туреччини та Угорщини), а також представники Міжнародної організації з міграції (МОМ) у Косово й Україні як рівноправні учасники операції. Спостерігачами за проведенням заходів виступали міжнародні правоохоронні організації Інтерпол та Європол. У результаті проведених організаційних та оперативно-розшукових заходів органами внутрішніх справ України в рамках проведення операції було виявлено 39 злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми, до кримінальної відповідальності було притягнуто 51 підозрюваного, встановлено 95 потерпілих від їх злочинної діяльності, сім із яких неповнолітні. Припинено діяльність трьох злочинних груп із ознаками організованості.

Згідно з вимогами керівництва МВС України, пріоритетним напрямком оперативно-розшукової роботи підрозділів боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми, є документування злочинної діяльності організованих груп, члени яких займаються міжнародним трафіком. Так, наприклад, протягом 2006 року було виявлено та знешкоджено 23 організовані групи такої спрямованості, із яких дев'ять мали транснаціональний характер. Про систематичне нарощування зусиль спеціалізованих підрозділів МВС України в протидії нелегальній торгівлі людьми свідчить те, що, наприклад, із часу запровадження кримінальної відповідальності за торгівлю людьми (березень 1998 року) до 2006 року було виявлено 1660 таких злочинів (у 1998 році - 2, 1999 - 11, 2000 - 42, 2001 - 89, 2002 - 169, 2003 - 289, 2004 - 262, 2005 - 415, у 2006 році - 376) [6].

Доволі цікавою слід визнати статистику справ, які протягом означеного періоду надійшли до суду. Так, за даними Міністерства внутрішніх справ України в 2002 р. із 169 зареєстрованих справ до суду надійшло 139. У 2003 р. - з 289 до суду надійшло 226, у 2004 р. - із 269 надійшло 260, у 2005 р. - з 415 тільки 357, у 2006 р. - з 376 до суду потрапило 317. За даними Державної судової адміністрації України, кількість розглянутих апеляційними та місцевими судами кримінальних справ за ст. 149 (124-1) КК України в 2002-2006 рр. становить відповідно: 36, 62, 74, 96 та 99. Кількість засуджених осіб за торгівлю людьми в 2006 р. становить 86 осіб [7].

Одним із актуальних напрямків діяльності органів внутрішніх справ є протидія організованій злочинності у сфері суспільної моралі, оскільки існування злочинних груп такої спрямованості є своєрідним підґрунтям для процвітання "сучасного рабства". Аналіз діяльності оперативних підрозділів міліції свідчить про зростання кількості виявлених злочинів цієї категорії, що пов'язано з тим, що, з одного боку, правоохоронці більш жорстко почали пресингувати ділків брудного бізнесу, а з іншого, - із глобалізацією світу, вільним доступом до мережі Інтернет, де станом на кінець 2008 року функціонувало не менше 100 тис. сайтів тільки з дитячою порнопродукцією. Лише протягом 2006 року було знешкоджено 63 такі групи, із яких 40 із ознаками

організованості (33 - сутенерство і звідництво та 7 - виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів), у їх числі одна злочинна організація. Більше ніж на 86 % (450) зросла кількість виявлених злочинів, 450 - передбачених ст. 302 (створення або утримання місць розпусти і звідництво) КК України. Протягом 2008 року в провадженні слідчих перебувало вже 743 кримінальні справи цієї категорії (додатково 6,5 % порівняно з 2007 роком). Розслідувано й направлено до суду 543 із них [8].

До того ж на теренах України невпинно збільшується кількість виявлених злочинів, пов'язаних із увезенням, виготовленням, збутом і розповсюдженням порнографічних предметів, серед іншого через усесвітню комп'ютерну мережу Інтернет. Тривожні тенденції спостерігаються і в частині протидії порушенням встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Однією з найбільш резонансних справ стало викриття в серпні 2010 року Департаментом боротьби з кіберзлочинністю і торгівлею людьми МВС України спільно з Держприкордонслужбою діяльності транснаціонального угруповання, яке працювало близько трьох років, вербуючи громадян України, Росії, Молдови, Білорусії й Узбекистану й перевозячи їх до Азербайджану та Еквадору для трансплантації органів реципієнтам із Ізраїлю. До складу злочинної групи входило 12 осіб, а очолював організацію ізраїльський підданий. У цій схемі були задіяні четверо провідних лікарів однієї з київських клінік - Інституту Шалімова [9].

Попри те, що ключова роль у запобіганні та протидії торгівлі людьми належить безпосередньо правоохоронним органам, без об'єднання зусиль усіх зацікавлених сторін на державному та громадському рівні домогтися досягнення позитивних результатів було би просто неможливо. Лише забезпечення такої взаємодії може змінити ситуацію на краще. Виходячи із цього, МВС України плідно співпрацює з міжнародними організаціями та громадськими об'єднаннями, які представлені в Україні й працюють у напрямку боротьби з торгівлею людьми та запобігання їй.

Підтвердженням такої взаємодії стало підписання в грудні 2002 року Програми співробітництва між МВС України та Представництвом Міжнародної організації з міграції в Україні на 2003-2005 роки. Для розвитку цього співробітництва у вересні 2005 року було підписано Угоду про співробітництво між МВС та МОМ.

Зазначена Угода передбачає співпрацю в запобіганні незаконному ввезенню мігрантів на територію України й торгівлі людьми, а надто жінками й дітьми, та в боротьбі із цими явищами [10].

Дотримуючись у своїй діяльності принципу відкритості та прозорості, що певною мірою забезпечує громадський контроль, підрозділи боротьби проти торгівлі людьми правоохоронних органів України активно співпрацюють із представниками МОМ, ОБСЄ, правозахисного центру "Ла-Страда Україна", "Вінрок Інтернешнл", іншими урядовими та неурядовими організаціями.

Однією з форм такої співпраці є участь представників місцевих підрозділів органів внутрішніх справ у діяльності так званих "гарячих ліній", що має на меті запобігання фактам торгівлі людьми, обмін інформацією, виявлення потерпілих, комерційних фірм, злочинних угруповань та окремих осіб, причетних до вчинення злочинів цієї категорії. До протидії торгівлі людьми МВС залучає інші вітчизняні відомства, наприклад, такі як Міністерство культури і туризму, закордонних справ, праці й соціальної політики [11].

Висновки

Обмежені рамки статті не дозволяють охопити весь широкий спектр проблем діяльності органів внутрішніх справ України у боротьбі з торгівлею людьми. Наш аналіз цієї проблематики дозволяє дійти висновку про те, що, попри певні успіхи, у державі за наявності необхідного правового забезпечення адміністративно-організаційний рівень протидії торгівлі людьми знижений, координація діяльності різних державних установ, серед них і правоохоронних органів, та недержавних і міжнародних організацій наразі фактично відсутня.

У системі МВС України ефективній протидії цьому виду транснаціональної злочинності заважає нескоординованість роботи різних правоохоронних органів; слабка забезпеченість кадровими, фінансовими, матеріальними ресурсами, недостатність уваги до питань навчання працівників МВС поведінки та дій у ситуаціях торгівлі людьми (як на рівні початкової підготовки, так й у ВНЗ) і, як наслідок - відсутність навичок роботи в працівників органів внутрішніх справ у випадках торгівлі людьми. Вирішення цих проблем дозволило би суттєво посилити протидію організованій злочинності в цьому напрямку.

На загальнонаціональному рівні одним із кроків до подолання зазначеної ситуації може стати розроблення та прийняття комплексного закону проти торгівлі людьми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітряно): Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 19. - Ст. 263.
2. Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян : Указ Президента України від 18.02.2002 № 143/2002 // Офіційний вісник України. - 2002. - № 8. - Ст. 331.
3. Про затвердження Комплексної програми протидії торгівлі людьми на 2002-2005 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.06.2002 № 766 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : zakon.nau.ua.
4. Про затвердження Державної програми протидії торгівлі людьми на період до 2010 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 № 410 [Електронний ресурс]. - Режим доступу : search.ligazakon.ua.
5. Про Положення про Департамент боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми МВС України : Наказ МВС України від 20.10.2005 № 31 // Поточний архів Донецького юридичного інституту.
6. Права людини в Україні - 2006. XXI. Основні проблеми порушення прав людини в торгівлі людьми : доповідь правозахисної організації "Українська Гельсінська спілка з прав людини" [Електронний ресурс]. - Режим доступу : helsinki.org.ua.
7. Відповідь Першого заступника Голови Державної судової адміністрації України О. Гашицького (від 16.02.2007 № 14-942/07) на депутатське звернення народного депутата України К. Б. Левченко (від 06.02.2007 № 133-07-03/3) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : helsinki.org.ua.
8. Якшин В. На полях полуничних фантазій пасуться кримінальні монстри / В. Якшин // Моменти: Додаток до громадсько-правового тижневика МВС України "Іменем Закону". - 2009. - № 9. - С. 6.
9. Скандал з "чорними трансплантологами": хто винен? Коментарі // Поступ [Електронний ресурс]. - Режим доступу : postup.brama.com.

10. Угода про співробітництво між МВС та Міжнародною організацією з міграції відкриває нові перспективи співробітництва: Інформація Департаменту зв'язків з громадськістю МВС [Електронний ресурс]. - Режим доступу : mvsinfo.gov.ua.

11. Брифінг начальника Департаменту боротьби зі злочинами, пов'язаними з торгівлею людьми // Іменем Закону. - 2007. - № 6. - С. 4.

Y. Zozulya

SEPARATE QUESTIONS OF THE INTERNATIONAL COOPERATION OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE IN STRUGGLE AGAINST ILLEGAL HUMAN TRADE, CRIMES AGAINST PUBLIC MORALS (HISTORICAL AND LEGAL ASPECT)

In article it is considered separate questions of activity of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine concerning development of the international cooperation with law-enforcement structures of other countries, the governmental and non-governmental organizations in sphere of counteraction to human trade. It is analyzed legal base formation, development of forms and methods of activity of special divisions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine in struggle against this kind of transnational criminality, it is made the conclusions concerning necessity of the using complex, present oriented actions of counteraction to this kind of criminality.

Key words: counteraction to human trade, international cooperation, transnational criminality, the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, law enforcement bodies.

© Є. Зозуля

Надійшла до редакції 18.01.2011

УДК 94 : 329. 055.2(430)

ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛ-ДЕМОКРАТИЧНОЇ ПАРТІЇ НІМЕЧЧИНИ ТА СПРОБИ ВИЗНАТИ ЇЇ АНТИКОНСТИТУЦІЙНОЮ (1998–2006 рр.)

АРТЕМ ЙОВЕНКО,

аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У статті розглядається місце і роль Націонал-демократичної партії Німеччини (далі - НДПН) у німецькій політиці, реакція на діяльність НДПН державних органів влади та суспільства, перебіг та наслідки судової справи про заборону партії та розвиток відносин НДПН з іншими правоекстремістськими партіями.

Ключові слова: праворадикалізм, неонацизм, Націонал-демократична партія Німеччини, Німецька імперська партія.

Постановка проблеми та стан її вивчення. Націонал-демократична партія Німеччини (НДПН) виникла в 1964 році, об'єднавши правоекстремістський табір Федеративної Республіки Німеччина. Перший період історії НДПН, пов'язаний з її формуванням (1964-1967 рр.), закінчився виходом із партії Фріца Тілена, що був головою партії. Другий етап (1967-1971 рр.) можна пов'язати з приходом до керма партії Адольфа фон Тадена, коли партія вже здобула місця в земельних парламентах та переживала час свого розквіту. Якщо в лавах НДПН результат виборів до Бундестагу в 1969 році (4,3 %) вважався невдалим, посяв розчарування та внутрішні чвари з питань правильності політичного курсу, то дослідники називають його неабияким успіхом, а перші п'ять років в історії партії - "жирними роками НДПН". У 1970-х роках НДПН почала втрачати політичний вплив та прихильників партії. Четвер-

тий період (1979-1989 рр.) знову позначився зростанням політичної активності НДПН та посиленням конкуренції з "новими правими" партіями: Німецьким народним союзом (ННС) та Партією республіканців. У цей час примітною була співпраця НДПН з ННС. Характерними для етапу історії НДПН 1990-1996 років є процеси, пов'язані з об'єднанням Німеччини та політичними завданнями закріпитися в нових федеральних землях під час керівництва партією Гюнтером Декертом. Він вів посилену кампанію проти іноземців, а період його керування характеризувався гострими ревізійністськими висловами, за що він неодноразово потрапляв за ґрати й тим самим створював партії певний імідж, судові тяганини та рекламу.

Дев'яності роки в історії ФРН позначилися другою хвилею неонацизму, адже в цей час в об'єднаній Німеччині відбувається зростання проявів насилля проти